

Després de la pandèmia: de qui són els espais de la cultura?

Publicat per [Interacció](#) [1] el 10/11/2021 - 16:00 | Última modificació: 16/06/2026 - 11:05

La pandèmia va accelerar la digitalització de la cultura, però també va obligar a mirar de nou els espais físics. Places, carrers, biblioteques, centres cívics, museus, parcs i equipaments culturals van deixar de ser elements de fons de la vida quotidiana per convertir-se en objectes de debat públic. La interrupció de les activitats presencials va fer visible fins a quin punt aquests espais no són només contenidors d'activitats, sinó infraestructures essencials de relació, participació i ciutadania.

Si la [primera part](#) [2] d'aquesta reflexió plantejava els reptes del gir digital, la segona convida a formular una pregunta complementària: què hem après sobre els espais culturals físics després de l'experiència del confinament?

La resposta apunta cap a una revisió profunda de la idea mateixa d'espai públic.

Durant dècades, la cultura ha contribuït a construir places, carrers i equipaments com a llocs de trobada. La pandèmia va demostrar que aquesta funció no pot donar-se per descomptada. La reducció dràstica de les oportunitats de trobada va afectar els ecosistemes culturals locals i va limitar la capacitat de les persones per participar en la vida pública. Això ha reobert el debat sobre el sentit dels espais compartits i sobre la necessitat de pensar-los no només des de la seva configuració física, sinó també des de la seva dimensió emocional, simbòlica i relacional.

En aquest context, el concepte de proximitat adquireix un significat renovat. No es tracta únicament de distància geogràfica. La proximitat fa referència a la possibilitat de reconèixer-se en un lloc, establir-hi vincles, compartir experiències i construir sentit de pertinença. La cultura hi té un paper central perquè contribueix a convertir l'espai en lloc i el territori en comunitat.

La transformació digital de les ciutats no és només una qüestió tecnològica. També redefineix qui observa, qui

participa i qui té dret a ocupar l'espai públic.

La crisi sanitària també va reforçar l'interès pels espais oberts, verds i accessibles. Parcs, jardins, patis i itineraris urbans van adquirir una nova centralitat com a llocs de trobada, descans i expressió cultural. Aquesta experiència ha impulsat iniciatives que connecten cultura, medi ambient, salut i qualitat de vida, i ha contribuït a recuperar la idea que la planificació urbana és també una forma de política cultural.

Al mateix temps, el debat sobre la relació entre ciutat i territori ha guanyat intensitat. L'interès renovat pels entorns rurals durant els mesos de pandèmia no hauria d'interpretar-se com una simple oposició entre camp i ciutat. Més aviat posa de manifest la necessitat de pensar els territoris com a xarxes culturals interconnectades, capaces d'articular recursos naturals, patrimonials i comunitaris. Projectes com [La Pahissa del Marquet](#) [3] exemplifiquen aquesta aproximació híbrida entre cultura, paisatge, natura i desenvolupament territorial.

Aquestes reflexions connecten amb un debat més ampli sobre el disseny dels espais públics. Iniciatives com la Ciutat dels 15 minuts, les superilles o diverses experiències europees de regeneració urbana comparteixen una mateixa intuïció: la qualitat democràtica d'una ciutat depèn també de la qualitat dels seus espais quotidians. La proximitat deixa de ser només una qüestió de mobilitat per convertir-se en una qüestió de drets, accessibilitat i vida comunitària.

Però la pandèmia també va revelar una altra realitat menys visible. L'accés als espais oberts, als jardins, als terrats comunitaris o als espais semiprivats no es distribueix de manera igualitària. L'experiència del confinament va evidenciar que la simple existència d'espai públic no garanteix l'equitat. Les desigualtats socials i territorials condicionen profundament la manera com les persones habiten la ciutat.

Aquesta constatació resulta especialment rellevant perquè molts espais urbans experimenten processos simultanis de comercialització, turisticació i segregació. La pregunta ja no és només com produïm nous espais públics, sinó com garantim que continuïn sent espais accessibles, diversos i compartits. La mateixa pregunta que avui ens fem respecte a les plataformes digitals apareix també en l'àmbit físic: qui controla els espais de relació col·lectiva i sota quines regles s'utilitzen?

L'espai públic continua sent un escenari de representació col·lectiva. La tecnologia modifica les formes, però no substitueix la necessitat de compartir experiències en un mateix lloc.

És en aquest punt on les pràctiques culturals recuperen tota la seva dimensió política. Les intervencions artístiques a l'espai públic, les formes d'artivisme i les pràctiques culturals comunitàries contribueixen a construir relats sobre qui forma part de la ciutat i qui en queda exclòs. L'espai públic és també un camp de disputa simbòlica, un lloc on es negocien identitats, memòries i formes de convivència.

La innovació cultural postpandèmica no consisteix, per tant, a escollir entre espais físics o digitals. El repte és comprendre la seva interdependència. Les tecnologies digitals formen part de l'ecosistema cultural contemporani i transformen la manera com es produeixen, circulen i comparteixen les experiències culturals. Alhora, la necessitat de trobada, presència i construcció col·lectiva continua vinculada als espais materials que habitem.

Potser una de les lliçons més valuoses d'aquell període és que la cultura necessita infraestructures diverses per sostenir la vida democràtica. Necessita xarxes digitals obertes i accessibles. Necessita equipaments culturals vius. Necessita places, carrers i parcs. I necessita polítiques capaces d'entendre que la qualitat dels espais compartits és també una qüestió de drets culturals i de qualitat democràtica.

Consulteu també

Colafranceschi, D. (2021, 11 maig). Espai públic/ Lloc públic. El projecte. *public space*. CCCB. <https://argxarq.es/espai-public-lloc-public-el-projecte-daniela-colafranceschi/> [4]

Gilmore, A. i Doyle, P. (2019). Histories of public parks in Manchester and Salford and their role in cultural policies for everyday participation. A Belfiore, E., Gibson, L. (eds.). (2019). *Histories of cultural participation, values and governance. New directions in cultural policy research* (p. 129-152). Palgrave MacMillan

Klein, R. i Rius-Ulldemolins, J. (2021). Prácticas culturales y espacios públicos como lugares de interacción social y política. Un análisis del artivismo en Barcelona y València". *Arte, Individuo y Sociedad*. <https://doi.org/10.5209/aris.69984> [5]

Martí Sambola, O. (2019). Què té el carrer? Dimensions d'un hàbitat creatiu. *Estudis escènics: quaderns de l'Institut del Teatre*. 44. <https://estudisescenics.institutdelteatre.cat/index.php/ees/article/view/389> [6]

Miles, A. i Ebrej, J. (2017). The village in the city: participation and cultural value on the urban periphery, *Cultural Trends*, 26:1, 58-69. doi.org/10.1080/09548963.2017.1274360 [7]

Todd, J. i Rowe, J. (2021, 5 agost). *A High Street Renaissance: How arts and culture bring people and pride back to our high streets*. BOP Consulting. Arts Council England. <https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/A%20High%20Street%20Renaissance.pdf> [8]

Torresan, M. (2021). *Le attività economiche nella riscoperta della prossimità*. [Presentació]. Una città un quartiere – prove di prossimità. VI Biennale dello spazio pubblico 2021. Roma. <https://www.biennalespaziopubblico.it/2021/05/le-attivita-economiche-nella-riscoperta-dela-prossimita/> [9]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: desenvolupament territorial

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: cultura digital

Etiquetes: drets culturals

- [10]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/11/despres-pand%C3%A8mia>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/11/digitalitzacio-no-es-innovaci%C3%B3>

[3] <https://interaccio.diba.cat/news/2021/06/pahissa-marquet>

[4] <http://https://arqxarq.es/espai-public-lloc-public-el-projecte-daniela-colafranceschi/>

[5] <https://doi.org/10.5209/aris.69984>

[6] <https://estudisescenics.institutdelteatre.cat/index.php/ees/article/view/389>

[7] <https://doi.org/10.1080/09548963.2017.1274360>

[8] <https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/A%20High%20Street%20Renaissance.pdf>

[9] <https://www.biennalespaziopubblico.it/2021/05/le-attivita-economiche-nella-riscoperta-dela-prossimita/>

[10] <https://interaccio.diba.cat/node/8782>